

עלם רשע

פרשת פקודי

כ"ג

1 כרל מלך שסוף בורח הכל ונדפו למפרש שגם הניסים
 וספולות שפסק במלרים וזים ארץ ספול מלך סנס כי
 אס שרלס אכנתו לישראל וכל ועל פי זה נבחר לך
 למס בסקח ולטויו לאכול מלס ולסקריב צציה סמקדס
 גס כן מלס ובצנומות סיו שחי סלסס דוקס חסן וקרנן
 מורס מקלסס מלס ומקלסס חסן וסול כי מלס רומס
 לדרר לשר בנרואים שובדים לסבורל יחברך מלך נפלסוחיו
 וגס שסמיות מורס על זס שמוס לאכול מלס לזכר
 שסמלרים סיו ממלרים מליסס ללסס כמו שכזכר וילסו
 אס כצלק כיו וכמו כן אכילס ססס מורס על סססון
 וסזכורוס כללו סס לזכר אשר שסגנו אורוס מכס נפלסוחיו
 אכל כשסגנו לזכר סיו סכירו אמיתיות ולס נמשכ לסס כנס
 מלך כנס מלמו כי ססיו סלל בנרואים סול לזכר כרל אורוס
 במלמר סיו מסוס סכו צירו לטנוחן ולס כן לא סולרבו
 לפזרו מלך סגנל סניסס וספולות ומסוס סכו כקרנן
 כסג סצנומות לא לזס לסקריו מלס כי כמלס מורס על
 ססגס מניסס ונפלסוח וצמנ סצנומות לא סולרבו לפזרו
 בצחיסס זו וססס תודס סיסס צל על סנס כלמרס זיל
 די לריכך לסודוס וסנס כשעוסס לו סקודס ברוך סול
 סנס סול מסיו כחיכס רלשונס ואחר כך ממחמ סשסס
 לו סקודס ברוך סול סנס ממחיד סלרס יומר צצנודוס
 ומל ידי כן צל לצחיסס ססיו כמסמר סר סיו וסמסיל
 לצול למדרינס זו ממחמ סשסגנו זס ככר כסיו וס"ז
 מצול מורס מלס וממך סרומו לסני כחי כרל ססיו
 כסס אחר קודס סנס ואחר אחר סנס וסנס כעסית
 סמגל אכרו סגנל סצנודוס צכני כחי סללו רק כעסית
 כמסכן חורו לצחיסס רלשונס לסצנודוס יחברך מלך נפלסוח
 אכל ככחיסס ככעמד סר סיו ארן זס כי אס דמי
 סצנוד אורוס יחברך חמיד כמסירס נכס סזכס מסס
 מסס לצחיסס זו ככסיו אס דרכו וסנס עבורס סצנודיס
 אורוס יחי מלך נפלסוחיו כככ סכמב"ן זיל סנקרל מודס
 סזכס סמסיד סליו יחברך מס סלון כן סככר אמיתיות
 מלך סגנל כל בנרואים זכס סרואס כסין סככל סמלסו
 יחברך נמלל סלל ולסון סקודו יחברך לסון מסרון מלסון
 ולא נפקד ממנו ארס זכסו סרמו כעסוק אלס סקודו
 כמסכן סירס ססרון כמסכן שרף על פי סחזר לסס כחי
 סצנודס מלך נפלסוחיו מכל מקוס סיס כזס ססרון סלון
 כזס סלימות סצנודס ומפרש ספסוק מס ססרון על זס
 אחר מסכן סמדות לסמסרון סול דמסמסו לא סריומו
 רק סצנודס סכול נקרל מודס ככיל ולא עבודס סכרס
 אמיתיות כמו ססוס ככיו

1 א"י אלס סקודו סמסכן מסכן סמדות אשר עקר על פי
 מסס כיו דכנס אמרו מלך לרין סכרכס סירס
 כדבר סספור וססקול וסנס כלן כמלכס סמסכן דנטסס
 ססיו חסבון ומסיו מודס סקריב אר אפסיכ סיס סכרכס
 שודס צס דככס ככיו מיניך כרכוס כמסבון וסנס שורס
 סיו רכס סול כמו כלמס דככל מקוס סנחן סיוו סיס
 מלרי כלוחו סדבר ממחמ דכרשט ססככל כלוחו סדבר
 ספרוד אורוס מפורס סליון על מקור ססיו ממחמ ססיו
 לסוס אחר אורוס סדבר וסיו סדבר נמשכ ככיו אכל לא
 ססככל ככס ססס יחברך אשר יס ככוכו אכל נכיו זכס
 ישרלל ככיו מיניך כרכוס כמסבון אר כדבר סיס כו
 כמסבון וצל לידס מנין ומספר אפסיכ ארנו מנין ססככונס
 כזס ממחמ סליוס כככרלל ככל דבר אשר רואל ומסככל
 אז רואל ככס כצנודל אשר נמלל כו וכיון סמדיכ סדבר
 סכול לסורפו אז כרלס סגנו ממסוך כרכס ושפס ממקור
 16 על סדבר סכול ח"ס עיוך כרכוס סעיך נכסו
 כמו כרכוס ומסיות סשפס אר כדבר חסבון ו"ס אלס
 סקודו סמסכן כמסכן סמכי כל דבר כמס סעסית ומססס
 כמסבון ומספסיכ סיס סכרכס וסכניסס שורס צס ואדרכס
 ססיו סמנין לורך נכוס ו"ס אשר פקד מ"ס מסס ממחמ
 4 סלל סמנין חמו ססס סס"י כדיכוס וכקודס"י סליונס
 ואדרכס על ירו ניוסוק כרכס :
 או יוצר אלס סקודו סמסכן מסכן סמדות כו יס סני
 כחיסס כמדות סבורל ברוך כול כחיסס אמה סליו
 רואן ניוסס ונפלסוחיו סמסנס דכרס סככסיס מוז ניכר
 26 סכול יחברך מושל ככל ועוסס כסס כרלנו ומחיונין כל
 כרואיו לפזרו כירלס וכחיסס כו כשלנו מסיון גדולוח
 מלך סכול כצנודל ככל ורליוס לפזרו וסספרש כניסס
 סול כו כשארין מכירין גדולוחו רק ממססיו ונפלסוחיו כמו
 סניססס שפסס כמלרים וזים סניסס סס גדוליס ככיוו
 3/ כו ארן מכיר גדולוחו רק על ידיסס אכל ככסול מכיר
 יודט יודסס אמיתיות כו סול סבורל ככל אס כן ארן
 כנס גדול כל כך ככיוו כו ארן זס חידוס סכצנודל
 ככל יכול נכסוס כככרלס סכרל כרלנו כיון סכול כרל
 אורוס רק מוז יקר סנס ככיוו סכצנודל צ"ס מסס
 36 ניוסס ונפלסוח ממחמ אכנס ישראל וסנס כללס ישראל
 ממלרים סיו כקטנוס סככל וסכירו גדולוס סבורל רק על
 ידי ניוסס ונפלסוח אר כמסן מורס ככיו מוככו
 חומריוסס וסכירו גדולוס סבורל ברוך סול ככחי סכו

1

קצת 118

2

סני יכילת מככוי (A62)

1 מסס וספר ואמר לו עסס ארן וכליס ומסכן ומלמר זס חמוס חרל סענין זס
 שספר מסס לא מליו כמקרל וכמו סככר סרנישו חסום כזס וכל מפרש אגדס
 ועוד סלל פירש מה עלס כדעסו על מסס שרף ח"ו דכרי אלקיס חיים וסכרלס
 כזס לפי כמסללס פרשס סרומס שורס סקב"ס למסס על מעסס מסכן סכיר לו
 סללס סמסכן כדכחיכ וסשו לי מקדס וסכנתי ככוכס וכחיכ נמי ככריס ככל אשר
 6 אמי מרלס אורן אס ככניס סמסכן זלס ככניס כל כליו סרי סהקדיס מסכן
 לבללס ארל ככמחמ ארן כזס סכרע למעלות קדימס סמסכן לכליס לפי סדרך
 לסקדיס ככלל קודס סככרסיס ואס כן אדרכס כיון כענין זיוו פרעיות סמללכות
 כעלמותס סקדיס ארן וכליס קודס מללכס סמסכן אס כן ע"כ נלמר כח משי
 פניס או סנלמר דלון כלן קדימס ככל כענין סרר סמללכס ומס"ס סקדיס פ"א
 11 סמסכן לכליס ואח"כ כליס למסכן לומר דכולס סוין כדלשכחן ככס"ג כקדימס
 מסס ללסרן ואסרן למסס לומר כעסיסס סקולין וכן ככייכר אכ וזלס ודללסלס
 כדוככתי עובל או שיש לומר דמס סהקדיס סקב"ס ארן וכליס למסכן סיוו דרך
 סכיוכונן ססלרון וסכליס קודס קדיס ומס"ס סיו מוסלון כככר וליכך סייך
 ללכיר כענין סליוו סככוס חסוב קודס מללכ"כ לענין סרר סמללכס מסככר
 16 מפי לספר ססר ולסקדיס סמסכן לללרן וכליס מסוס דק"ל מענין נקדס דילפיין
 ללס כמחמות מוקמס סמסכן ע"ס וסככרס סמך כזס על כללל סישוס כן לפי
 כמכמו ללכר סמיללו אורוס רוח אלקיס וקרל אורוס כלללל וזכו סמסס כמחמ
 אפסר ססספסכ כדבר או ססיס סכור ככמחמ לגמרי יס לסקדיס סלרון כמו
 סלמר סקב"ס ודכר זס למדנו ממקרל מלל דפ' ויקרל ככחיכ ויקרל מסס
 21 כללללל ואסליללל ולל פירש כככוס שוס דכר קריחס זו מס טיכס סלל מוכר סס
 ככלל סלמר לו שוס דכר מענין זיוו וסרר מללכס סמסכן כמו סלמר לו סקב"ס
 וע"ס כפי' סרמב"ן ככמות ססלריך קלס כזס ולפירושו סייך יומר לסקסוס קוסיח
 זו ולמלי דפרישו א"ס דלפי סעסס מסס כזס אס מלך סספס ססיס סוכר סלון
 סרר או ססיס סוכר דכסדר מללכס נמי סייך לסקדיס סלרון וגס כזס סמך
 24 על כלללל סיסכיון לדעס סמקוס וכככיל כך חסך כככוס על מסס ולא סכיר
 אורוס סליוו סלמר מסס כללללל כענין סרר סמללכס

1

והפסח עוד ללאחר שראה
 משם שדאי צללל עשה ככונן כמו שאמר כלל אל היית וידעת שהרי מילא אומר
 סקב"ה רוח חלקים א"כ משם למד משם סך מילתא דמעלין בקודש ועשה כן
 בהקמת המשכן כדאיתא במנחות כן נראה לי ככונן צעזע"י ואף דבצלאל לא אמר
 למשה הרי טעמא דמעלין בקדש איינו שאין זה כבוד למשה לומר טעמה במילתא
 דתליא בסברה מלך דין וחיוז והפסח דהו כמורה הלכה בפני רבו מש"ס אמר
 בדרך חכמה בצפון דרך ארץ לומר שאף אם יהיה כדכריך שצנעין קדימה המלאכה
 אין סדר כלל או ששקונים הם אפ"ה מלך דרך ארץ יש להקדים המשכן דבצלאל"ה
 סך מילתא דליבן אכניסם לנשא בעלמא היא דקאמר ליה לפי דרך ארץ שהרי
 לפי האמת לא היה צאפשר לצללל להכניס כל כלי ולפי מיד לאחר גמרן לפוך
 המשכן שהרי לא הוקם המשכן כלל עד אחד בניסן שכלם כל המלאכה ושום
 אדם לא היה יכול להקימו כי אם משה בעלמו כדכתיב הוקם המשכן והיינו
 בסיוע סקב"ה כדאיתא במדרש ובכמה דוכתי אפ"כ כדפירש"ס דמלך דרך ארץ
 בעלמא אמר ליה כן שיש להקדים המשכן טעמו להכניס בו הכלים בזמן כן
 נראה לי וזו"ק

3
 סע

4) אזכ ארכי

5) הוצאת

20) "ציור המשכן" פירושו המימד השכלי שבמשכן, וכמבואר למעלה פ"ל אות כ ד"ה דע, ושם הערה 227. ובפחד יצחק שבת, קונטרס רשימות ב, אותיות ז, יא כתב: "ויביאו את המשכן אל משה" [לחלן לט, לג], שום אדם לא יכול להקימו ורק על ידי משה וכו' [רשיי שם]...עשיית כל פרטי המשכן הייתה על ידי בצלאל, אבל הקמתו בכלליותו לא היה אפשר אלא על ידי משה, וכל כך למה, אלא הוא הדבר אשר דיברנו, כמשפטו אשר הראית בהר' [לעיל כו, ל] הוא הציור למטה כדרך הוא מכוון אל המצוייר למעלה...משה היה יודע כל רמיוות המשכן למה ואיך הם מקבילים אל הנרמז מהם...עד שעל ידו היה מקורב ומקושר כל ציור אל המצוייר, וכן כל רמז אל הנרמז ממנו" (21) כי הם העיקר לעומת המשכן, ויש להתחיל בעיקר, וכמו שביאר. (22) בני און החלק המעשי קשור בעצם למשה, על דבר שאינו בעצם נופלת שכחה, וכפי שכתב בבאר הגולה באר השלישי [מב.]: "כי השכחה שייך בדבר שאינו חשוב ואינו שם על לבו אותו דבר, ומסלק אותו ממנו ושוכח אותו". [וכן כתב בגר מצוה יג.]: "דבר שהוא עיקר ועצם אין שכחה, כי דבר שאינו עיקר והוא מקרה בלבד יש בו שכחה, לפי שהוא במקרה". והואיל ומשה רבינו "נבדל במעלתו לא היה נוטה אל הגשמי, כי אם אל המעלה הנבדלת" [לשונו בגבורות ה' פכ"ח (ק"ב)]. בביאור שמשו רבינו היה ערל שפתיים [לעיל ו, יב], מחמת כן עשית המשכן אינה קשורה למדותיו של משה רבינו, ונופלת עליוה שכחה. וכן ביאר בנצח ישראל פכ"ג [ק"ז]: את הפסוק [תהלים קל"ו, ה] "אם אשכח ירושלים תשכח ימיני", ח"ל: "כי ירושלים הוא עצם ועיקר מעלת העולם...ואין שכחה בדבר שהוא עיקר". (23) צרף לכאן דבריו בבמדבר יט, ב, שמשו רבינו היה היחודי שעמד על טעם פרה אדומה, אע"פ שמשו רבינו לא עשהו בפועל. (24) פירוש - הקב"ה מוציא לפועל כל אדם עפ"י חכמתו ופשו ומהותו. ומעין זה ביאר בח"א לשבת קד. [א, מו]: בביאור הגמרא "הבא ליטור מסייעין לו", ח"ל: "דע, כאשר האדם הוא בא לטור ולהיות טוב בפועל לגמרו, מסייעין לו מן השמים שיהיה טוב בפועל לגמרו, שכבר בא לטור ולהיות בפועל, והשיי הוא בפועל מסייע למי שרוצה להיות בפועל, אבל אם אינו בא לטור והוא בכח - אין מסייעין לו מן השמים להיות נמצא צדיק בפועל, שהרי נברא האדם בכח בלבד, רק אם רוצה ומחשבתו להיות בפועל ואז התחיל לצאת אל הפועל - מסייעין לו שיהיה לגמרי בפועל, כמו שהוא יתברך בפועל, שהרי אינו עוד על בריאתו אשר היא בכח, והוא יתברך משלים הכל להיות בפועל". ולכך בצלאל שמויחד בעשיה, הקב"ה מוציא לפועל בדברים הקשורים לעשיה, ומשה רבינו המיוחד בתלמוד - הקב"ה מוציא לפועל בדברים הקשורים לתלמוד. וראה לעיל פכ"ה הערה 319.

1) אפי"ו דברים שלא אמר לו רבו וכו'.
 ואם תאמר, ומשה למה לא ציווה לעשות המשכן קודם, יש לומר דמשה היה מקדים את הכלים, דהרי הכלים הם חשובים מן המשכן.
 כמו שמוכיח שהכלים משא"ו בני קהת (נמדני 7, טו), והמשכן במשא בני מררי (סס טס לא-ל), ובני קהת היו חשובים מן בני מררי¹⁶, ויש להסתכל בעיקר¹⁷. אבל בענין המעשה¹⁸, יש להקדים את המשכן מפני שהמשכן הוא שמירת הכלים¹⁹. ולפיכך בצלאל אשר היה ממונה על המעשה, בא אליו הידיעה לעשות את המשכן קודם. אבל משה רהיה ממונה על הלימוד בלבד, והיה יודע ציור המשכן²⁰, וזהו הלימוד אין יצוה, התחיל בכלים תחלה²¹, אבל ענין העשיה מה יקדים במעשה נשכח הימנו²², עד כי בצלאל, המיוחד לעשיה, הזכיר אותו. על זה אמר לו משה 'שמה בצל אל הייתי', כי משה מיוחד לתלמוד ולא למעשה²³, ובצלאל לעשיה. כלל דבר הדבר, למשה בא הידיעה כענין התלמוד, לפי שהוא מיוחד אל הלימוד, ויש להתחיל בלימוד בדברים שהם עיקרים, ולבצלאל המיוחד על המעשה, בא אליו [הידיעה] אין יעשם²⁴, ולכן היה יודע בצלאל עשייתם:

6
 מן
 מ'ט

1) ויש מהמפרשים שכתבו, כי חלילה לומר שמשו רבינו משנה ממאמרו יתברך, אלא דאיתא במדרש תנחומא שחשש משה רבינו לומר להם שבצלאל יהיה האומן לעשות במלאכת הקודש, שלא יחשדו במשה שהעלה את בצלאל לגדולה שהוא קרובו שהרי היה נכד מרים אחותו, לכן הערים משה רבינו והפך את הדברים, ובצלאל ברוח הקודש הבין הדבר לאמיתו ובוזה ראו כולם שהקב"ה בחר בצלאל, וזהו שאמר משה רבינו לישראל ראו קרא' ה' בשם בצלאל וגו'.

1) ואתה תדע שהנחשת במצרים ובכל ארץ המזרח היה נצרך הרבה האמנם לא זכר במה שנעשה מהנחשת פירוד וכו'. לפי שהנחשת הוה שזכר הכתוב כאן היה הנחשת אשר בא בנדבה מבני ישראל וכמו שאמר ונחשת התנופה הכיור וכו' לא נעשה ממנו כי אם ממראות הנשים הצובאות ולכן לא נזכר כאן כיור וכו' יעו לא נעשה מהנחשת ההיא. והותרה עם זה השאלה הר-

7) אכריכין

2)

8) Rav Hirsch

א"ת (9)

V. 8. במראה הצבאה. To carry out an idea, in material which is appropriate to that idea, is expressed by עשה ב. So, in Ch. XXXI,4, ויעש את הכיור וגו' במראה וגו' מחשבת לעשות בזהב וגו' the shape and the nature of the materials out of which the כיור was made are designated as being as important as the actual raw material itself for the idea which the כיור was to symbolise. It is deeply significant that the vessel of the Sanctuary which was to represent "the moral 'keeping holy' of one's acts and efforts" קידוש ידים ורגלים was made out of the women's mirrors. Mirrors are articles which lay stress on the physical bodily appearance of people being an object of special consideration. So that it was shown that the physical sensual side of human beings is not merely not excluded from the sphere which is to be sanctified by the Mikdosh, but that it is the first and most essential object of this sanctification. After all, at rock bottom, as Man has complete free will in moral matters, it is just this side of human nature which is necessary to come under the influence of the Mikdosh, if the sanctification of life which is aimed at, is to be achieved. This designation of the sanctification of life emerges with great significance in the laws of Numbers Ch. V,17 (see notes thereon). The wording מראות הצבאות can even be meant to say that the copper mirrors were not melted down but that the כיור was made up of the mirrors fitted together almost without any alteration at all, so that it was recognisable that the basin consisted actually of mirrors. Although, in general, כלי הדיוט should not be used for מלאכת גבוה in an unchanged form, here, on account of the profound moral idea which would be expressed, an exception would have been made. See the remarks of רבה א"ת on א"ת 147,1.

ויעשו בני ישראל וגו' והבג של אדם עשה אלה כללל והבג לב שמו של אדם כמותו וכאלו כל ישראל עשו והבג של אלו עשה כללל אלו כמחמך כי ולא הם שלמחו, אשכ"כ הרי הכמות עליו (מ). עת רצא בי כאן עשה הכחוש מחצת הכללות בקיום התורה והכרח כי בני ישראל ירו זה זה והכחוש נתנה להקיים כללות ישראל כל אחד עשה כמותו צדו וזכו זה זה. ואולי כי לזה רמז באומרו (ויקרא י"ט י"ח) והכנת לרעך כמחך פי' לך שהוא כמותו. כי בשלמו יקיים לך ובחלשותו אחת תשלים שלימותך וא"כ אינו אחר אלא אחת עמך וכאלו מחלקך. וזה מלאנו נחם רוח כי כי לזה הרי"ג מלות ומן הכנסת שימאל אדם אחד שיטנו בקיום כולם זה לך כמותו כן ולי ישראל ושום, יש מלות עשה כבאדם שאין מלכות ישראל לעשותם, ויש מלות לישראל שמים כבאדם, וכן כלים וכן נשים וזה מלכות יש למחך לקיומם לשלם תיקון למ"ח איברי וס"ח גידיו אשר יכונן להם אלה ואלו שהקיים תורה במחצת הכללות וזה כי זה אלא מה שאמר הכתוב כאן ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' כי כיה לכולם יחד מעשה כולם (א) הבג ששכס הביאו הקדש מהם עשו מלאכה יחד על כלותם עשו הכל. וסמך מלאכה זה למלאכה הכהנים אשר עשוהו יחידים מישראל להעריך כי על פרט זה יאמר שששכרו בני ישראל כאן כבדל"ג. ומעשה כל אחד מישראל כביא כל כי"ג מו"ס צנזרה ועשה כל הכללות האמורות:

10) ע"פ ח"י

החומר והרוח

פרשת פקודי

ויביאו את המשכן אל משה, את האוהל ואת כל כליו, קרשיו, קרשיו, בריחיו, עמודיו ואדניו" (פקודי).

"ואת עלית על כולנה", למה? שעשו את המשכן ולא היו ודעים ליישבו, מה עשו? נמלו כל אחד ואחד ממלאכתו, ובאו אצל משה ואמרין: "הרי קרשים, הרי בריחים, וכיוון שראת משה, מיד שרתה עליו רוח הקודש והקימו. ולא תאמר משה לעמידו, אלא המשכן נעשו בו ניסים ועמד מעצמו, שנאמר, "הוקם המשכן" (מדרש רבה שמות, נ"ב). וכבר העירו המפרשים, הלא כל המעמקנים במלאכת המשכן חכמי לב היו, ולמה איפוא לא יצאו להעמידו גם כלי סיוע משה? ושאלה אחרת: אם מפני איזו סיבה שחיא, הדלי אונים היו לעשות את זה בעצמם, ומוכרחים היו לפנות אל משה לעזרה, מדוע הוצרך האחרון לניסים דוקא? וענין ברש"י, בנוסחא שונה קצת מן המדרש: "ולפי שלא עשה משה שום מלאכה במשכן, הניח לו הקב"ה תקמתו". זה מתרץ את השאלה הראשונה, אבל השאלה השניה על צורך בניסים, עדיין נשארת בצריך עיון, ומקום הניהו לנו להתגדר בו. כידוע רואים אנו בארץ זו היכלות ובתי כנסיות רבים בנינים לתלפיות, ויש בתוכם קרשים, קרסים, בריחים, עמודים ודומים כמו שהיו במשכן, ביחד עם כלים נאים ומצופים זהב וכסף, ולא יחסרו להם גם פועלים ובנאים מומחים, ומתעסקים ונדבנים אמודים. אבל דבר אחד עיקרי נעדר שם, — רוחו של

משה. ואם זה אין כאן, מה יש כאן? מותר לכם לקרוא לבנינים המפוארים הללו באיזה שם שתרצו, אולמי אסיפות הקהל, מרכזי פעולות הציבור וכדומה, אבל בבקשה מכם, אל נא תקראו להם משכנות לה', כי אין משכן אלא מקום שהקב"ה משרת ומשכן שם את שכינתו, ורק משה לכדו מעמידו ומקיימו, ואם ה' לא יבנה בית, הוא עמלו בוניו בו".

והנה עובדה המדברת בעדה: מה לנו יותר חשוב מהמשכן שנבנה על ידי בצלאל ואהליאב וחבריהם, שכולם היו מלאי רוח אלהים כחממה ובתבונה כפי עדות התורה עצמה, ועל אף כל חכמתם הגדולה בהכנת המשכן, הם לא יכלו להקימו, ומוכרחים היו לפנות למשה שהוא יסמיע בידם, ואילו משה שלא טיפל בהכנת החומר כל עיקר, הוא הקימו והעמידו. יוצא לנו מזה, שאין חוק עירוב תחומים קיים כאן. עושי המלאכה בשלהם, ומשה — בשלו, הם מכינים את החומר הנלמד והוא נופח בו רוח חיים. רוח אלהים, ועבודתו מתחילה כשמלאכת המשכן כבר נגמרה. והענין הזה מפורש עוד יותר אצל בנין בית הכהירה, ותו"ל מספרים לנו על מאורע מפליא ביחס לו: "כשבנה שלמה את בית המקדש, ביקש להכניס ארון לבית קדשי הקדשים, ודיבכו שערים זה בזה, אמר שלמה עשרים וארבע רגנות ולא נענה, פתח ואמר, "שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבוא מלך הכבוד, מי הוא זה מלך הכבוד? ה' צבאות הוא מלך הכבוד מלך" ולא נענה, כיוון שאמר, "ה' אלהים אל תשב פני משיחך, זכרה לחסדי דוד עבדך", מיד נענה" (שבת, ל'). ותא חזו, שבע שנים תמימות היה שלמה עסוק בבנין בית המקדש, וכשהוא נגמר לסוף, ננעלו השערים ולא היו יכולים להכניס את הארון. והלא כל תכלית הבנין היתה כדי להעמיד את הארון בתוכו! ונשווה בדמיוננו היאך המלך שלמה, הסנהדרין וכל ישראל עומדים ומתחננים אל ה' שהשערים יפתחו, ואינם נענים, וגם אמירת אותו המומור המבקש את פתיחת השערים בשביל בואו של מלך הכבוד, איננה עושה שום רושם במרום, ורק כששלמה כיאשו התפלל וזכרה לחסדי דוד עבדך" נתקבלה תפילתו ומיד נפתחו השערים לפני הארון הקודש. מכאן אתה למד שחכמה לבדה אינה מספיקה, כי חלא שלמה היה החכם מכל אדם (מלכים א', ה') ובכל זאת אחרי שבע שנים של עבודה מאומצה בבנין בית המקדש, וגמר המלאכה ותיקונה, ולא היה חסר כלום אלא לחנוך, ולא עלה זה בידו, עד שהזכיר לה' את זכות דוד אביו, ורק בשביל זכות זו נענת, ומעמא מאי? מפני שהמקדש והמשכן תכליתם השראת השכינה בעולם, ואין שכינה שורה אלא על אנשים הדבקים במסורת אבות. דוד קיבל תורה מאביו ואביו מאביו ועד משה רבנו, ושלישלת

(3)

מכתב 3 ק"כ

(11)

לד. ואת מכסה עורת האילם המאדמים ואת
 מכסה ערת התחשים. צריך טעם למה אצל
 האילים כתיב עורת מלא וי"ו ואצל התחשים
 כתיב חסר. וי"ל משום דאמרי' בשבת כ"ח ב'
 דלפי שעה נודמן לו למשה ונגנו ובתנחומא
 תרומה סי' ו' מבואר באורך שהי' מעשה נסים
 ולשעה נברא תחש א' גדול שאורך עורו הי' ל'
 אמה וממנו עשה המשכן ע"ש, ובשבת ג"ה ב'
 גבי חפני ופנחס אמרי' מעבירים כתיב חסר שלא
 הי' רק א' דפנחס לא חטא ע"ש ומבואר דחסר
 מורה שלא הי' רק א' לכן כאן גבי תחשים כתיב
 חסר שלא הי' אלא תחש א', אבל גבי עורות
 אילים י"ל שהי' מכמה אילים ולכן כתיב מלא

הדורות לא נפסקה מעולם, המשכן הוקם בזכות משה, ושערים
 גמולתו בזכות דוד, ובזכות שניהם נתקיימה אמונת ישראל,
 ויתקיים לנצח עם ישראל, כששערי הגאולה לארץ אבות יפתחו
 למנוי בעתיד.
 ובוה יתברר לנו מה שהתורה מזכירה כמה פעמים בעשיית
 המשכן וכליו, שעשו כאשר צווה ה', והלא יודעים אנו כי כל
 מלח ומלח שבתורה, כוונת עמוקה צפונה בה, ורזי עליון, ואין
 בה ניבוב דברים שלא לצורך, ומדוע איפוא המעימה פעמים
 אחרות את אותו הדבר, שהם עשו כאשר צוה ה' אלא להורות
 לנו שאם כי כל הבנין מהמסד ועד הספחות נעשה ונבנה לשם
 שמים, כונו לא יכלו להעמידו בעצמם בלי סיוע משה, לפי
 שהכלית הבנין היא השארת השכינה והפצת התורה, ורק משה
 שוכח לקבל את התורה בסיני, ורעייתו מתימנא של ישראל,
 לו נאח ולו יאה — כבחיר ה' וכבחיר האומה — להעמידו ולהקימו
 ויאה אחר זולתו.

לכאורה יש כאן כפל לשון וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אותה כאשר
 צוה ה' בן עשו" דהרי כבר אמר והנה עשו אותה, מדוע חזר הכתוב "בן עשו".

וביאר בספר "מנחת המאור", על פי מה דאיתא במסכת אבות (פרק ד, י):
 "העושה מצוה אחת קונה לו פרקליט אחד, והעובר עבירה אחת קונה לו קטיגור
 אחד". כלומר, שמכל מצוה נברא מלאך טוב אחד ומכל עבירה נברא מלאך רע
 אחד. ב אחד.

(12)

וכבר אמר ר' נושא מאניפולי שהמלאך הנברא מעבירות שעושה ישראל, (האדם)
 לא נברא בשלמות כביכול. אם יש לו ראש חסר לו רגליים, ואם יש לו רגליים חסר
 ידיים, או לב וכן על זה הדרך. שהרי יהודי לא עושה עבירה ברמ"ח איבריו ושס"ה
 גידיו וגם בזמן העבירה לבו נוקפו וכפי שאמרו חז"ל (עין פלא יועץ ערך חרטום):
 רשעים מלאים חרטום.

תלמוד
קטע ב

וכן מסופר על אחד מתלמידיו של המשגיח רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל, שעזב
 את הישיבה והתדרדר לשאול תחתית, לאחר כמה שנים פגש את ר' יחזקאל ואמר
 לו: דע לך כבוד המשגיח כי מיום שעזבתי את הישיבה, אין לי לא עולם הזה ולא
 עולם הבא. והסביר את דבריו: עולם הבא אין לי כי אני לא מקיים מצוות ועושה
 עבירות. אבל גם עולם הזה אין לי, בכל פעם שאני עושה איזו עבירה, אני נזכר
 בשיחות מוסר של הרב וזה עושה לי רע, המצפון שלי מייסר אותי.

מה שאין כן העושים מצוות, עושים זאת בשמחה וכטוב לבב מכל הלב ונברא
 מכך מלאך שלם ברמ"ח איבריו ושס"ה גידיו.

זה שאמר הכתוב על בני ישראל כשעשו את המשכן מכל הלב "וירא משה את
 כל המלאכה והנה עשו אותה" המדבר על עצם העשיה. אבל בא הכתוב ומוסיף
 שזה לא היה סתם עשיה רגילה, מצוה עם מלאך בעל מום שנברא מכך, אלא "כאשר
 צוה ה' בן עשו" בתכלית השלמות עם כל הרמ"ח איברים ושס"ה גידים.

(13) אלקים י"ח

רב מלכים

מכל שבחו ישראל לבנות בית וכו' ולא בחרתי באיש להיות נבדל על עמי ישראל ואבחר
 בירושלים להיות שמי שם ואבחר בירושל להיות על עמי ישראל, ופי' כי האמנות ישראל היתה
 תלויה בגוי זכרים, א' האמנות האומה להיות בגוף אחד, חס היתה ע"י יתולים כמ"ס יתולים
 הנחמה כעיר שוממה לא יחדיו שש עלו ששמים וכו' ע"י שגולס עלו שם לרגל ופני כולם אל מקום א'
 נפתחו כל איברי הגוים הטולת להיות גוף אחד עד שירושלים היתה אל גוף הכללי הזה כמלך הלב נגדיה,
 שכלת רוח החיים אל כל הגוים ע"י מוחה הדם הסובב מן הלב אל כלם ולזיו יסובן, ב' ע"י מלכות
 צ"י שכל יזה הקונס הנהגה אחת הממדת כוללת אל כולם, כמ"ס כי שמה יסבו כסאות למסעס כסאות
 לבים דוד, והי' מלכות צ"ד אל הגוים הטולת דונמה המוח בגוף הפרטי ששונה ההרגשה וההשכלה
 וההתבונן לכל האברים, והחזיון היה הניס הפקודש ע"י שרשם הפכית בישתל כפניפות והיה דונמה
 כשמה הפלוגה האלוהית הנקבלת בשם חיה ויחידה, שהיה קשר האלוהית עם בני אדם, והיה האזוי שיממ
 ללכס מן חמלה וחז"ל יבנו כבד"ה, כי ח"ל שהשכן השמה האלוהית בלדס אל לא חוקדס הכות החיים
 והשמה המשכלת החיים בגוים והאדומס, ואמר שעד הנה היה הגוף הישראלי מפורד ומסודר בלתי מתחבר
 לא מלך רוח החיים ע"י אהדות ששם בעיר אחת כי לא בחרתי בעיר וכו', ולא מלך השמה המשכלת
 שהיה הכסאות הטולת ומלכות אחת, שעז"ל ולא בחרתי בלדס להיות עיר, ועשה נעשו גוף אחד אל
 ע"י רוח החיים שעז"ל ואבחר בירושלים, אל ע"י השמה המשכלת שעז"ל ואבחר בירושל, ונד"ל האריך
 וזה קשר ואמר לא בחרתי בעיר, וסובן ממילא שלא בחר בלדס להיות עיר כי בחרת העיר קודם כשכנס
 לבחרת הלאים כמו שהיוה החיות קודם כשכנס להשמה המשכלת, ואמר ואבחר בירושל להיות עיר, ויודע
 מעז"ל שחבר בעיר כי אל נעם כהם המלכות שהיה דונמה השמה המשכלת כל"ס האמנות ע"י העיר שהיה
 דמיון כששם החיים.

(4)